

ніколи не зможе замінити людину. Штучний інтелект не володіє мудрістю, універсальними життєвими поглядами і не має власного духовного світу, ідеологічних переконань, ціннісних орієнтирів або ідеалів.

Його функціонування визначається людиною і здійснюється на основі простих принципів «так чи ні», «або-або», що робить його дії односторонніми і примітивними. Система штучного інтелекту, заснована на машинах і комп'ютерах, не в змозі розмірковувати, створювати реальність або передбачати майбутні події. У неї відсутні такі якості, як творче і рефлексивне мислення, критичний аналіз і самосвідомість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руссель, С. А, Норвіг, П. П. (2020). Штучний інтелект: сучасний підхід. Харків: "Вільямс".
2. Боттін, Д. В, Куліков, А. В. (2021). Філософські та етичні аспекти штучного інтелекту. Київ: Наука.

Ян Капранов
доктор філологічних наук, професор
доктор габілітований (мовознавство)
професор Економіко-гуманітарного університету
у Варшаві (Польща)
постдокторант Університету Оулу (Фінляндія)
професор Таврійського державного
агротехнічного університету
імені Дмитра Моторного (Україна)

МЕТОДОЛОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ

РЕКОНСТРУКЦІЇ НОСТРАТИЧНОЇ ПРАМОВИ:

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Сучасна ностратична лінгвістика перебуває на етапі глибокого теоретико-методологічного оновлення. Попри те, що ідея про існування ностратичної

прамови була сформульована ще у першій половині XX століття (Ілліч-Світич, 1971–1984), актуальність досліджень у цій царині не зменшується. Навпаки, вона зростає в умовах інтенсивного розвитку когнітивної макрокомпаративістики (Дронова, 2019; Старостін, 2006–2013), що дозволяє розглядати прамови не лише як лінгвістичні абстракції, а як реконструйовані допрамовні структури, які відображають глибинні типологічні закономірності розвитку мов.

Одна з ключових стратегій сучасної ностратики – **діахронічна інтерпретація**. Це поняття, що охоплює реконструктивну діяльність, спрямовану на виявлення позиційних і комбінаторних збігів та зсувів у вокалізмі, консонантизмі, морфології та семантиці (Климов, 1988; Капранов, 2021). Такий підхід ґрунтується на принципах масового споріднення мов, сформульованих у працях Greenberg (1963), Bomhard (1994), Старостіна (2006), і передбачає використання *preprotolanguages* – передпрамовних станів для глибшої верифікації етимонів.

На відміну від класичного порівняльно-історичного методу, що працює в межах однієї мовної сім'ї, макрокомпаративістика досліджує гіпотетичні взаємозв'язки між мовами різних сімей. У цьому контексті особливе значення має метод **квантитативної верифікації** – математичного й комп'ютерного аналізу фонологічних, морфологічних і семантичних збігів. Цей метод дозволяє об'єктивно виміряти ступені споріднення між мовами через формули Раушенбаха, Левенштейна, Соренсена (Капранов, 2021).

Предметом такого аналізу стають універсальні ностратичні етимони (*Huṣa 'око', *wol[a] 'великий', *wete 'вода', *phañ- 'вогонь', *marV 'дерево'), які фіксують базові концепти ностратичної свідомості: “тіло – ознака – стихія” (Ілліч-Світич, 1971; Долгопольський, 2008). Їхнє зіставлення в межах семи мовних сімей (алтайської, афразійської, дравідійської, ескімосько-алеутської, індоєвропейської, картвельської, уральської) демонструє наявність як **близького**, так і **далекого** ступенів споріднення (Bomhard & Kerns, 1994; Starostin, 2006).

Наразі розробляється **графоаналітична мережа**, що візуалізує дивергентно-конвергентні (ДК) і конвергентно-дивергентні (КД) траєкторії розвитку мов. Така мережа дозволяє дослідникам унаочнити складні взаємозв'язки між мовами та встановити зони тривіальних (близьких) і конвенціональних (віддалених) відношень (Капранов, 2021). Методологічна стратегія, що поєднує діахронічну інтерпретацію, квантитативну верифікацію та графоаналітику, створює новий підхід до систематизації ностратичних мов як макросім'ї.

Серед сучасних викликів – необхідність стандартизації термінології, уточнення статусу ностратичних мов щодо інших гіперсімей (індо-уральської, сино-кавказької, бореїської тощо), а також інтеграція міждисциплінарних даних з археології, антропології, палеогенетики. У цьому напрямі активно працюють дослідники з Європи та США (Bomhard, 2018; Blažek, 2011).

Перспективним є застосування методів **штучного інтелекту й машинного навчання** для автоматичної реконструкції прамовних станів, створення комп'ютерних корпусів протоформ і обчислення фонологічних закономірностей. Це дозволить подолати обмеження суб'єктивної оцінки етимологічної відповідності та підвищити точність гіпотез.

Таким чином, методологічні стратегії реконструкції ностратичної прамови трансформуються у напрямку комплексного синтезу філологічного, математичного та цифрового аналізу. Саме на цьому перехресті можливе подальше просування до вирішення фундаментального питання – походження мови як універсального феномену.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bomhard, A. R. (1994). *The Nostratic Macrofamily: A Study in Distant Linguistic Relationship*. Berlin: Mouton de Gruyter.
2. Bomhard, A. R. (2018). *A Comprehensive Introduction to Nostratic Comparative Linguistics with Special Reference to Indo-European*. Leiden: Brill.
3. Blažek, V. (2011). *On the Reconstruction of the Nostratic Phonological System*. *Journal of Language Relationship*, 6, 25–42.

4. Долгопольський, А. Б. (2008). *Nostratic Dictionary*. Москва: Восточная литература.
5. Иллич-Свитыч, В. М. (1971–1984). *Опыт сравнения ностратических языков*. Москва: Наука.
6. Капранов, Я. В. (2021). *Діахронічна інтерпретація і верифікація ступенів споріднення ностратичних мов*. Київ: КНЛУ.
7. Климов, Г. А. (1988). *Введение в сравнительное языкознание*. Москва: Наука.
8. Старостин, С. А., & Старостин, Г. С. (2006–2013). *Глобальная лексикостатистическая база данных “Вавилонская Башня”*. URL: <http://starling.rinet.ru>

Arina Kramarenko
Alfred Nobel University
Language advisor: Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor Kramarenko T.V.

THE ROLE OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN LANGUAGE LEARNING

To begin with, mastering foreign languages fosters the development of cultural competence and global skills, contributing to both professional advancement and personal success in a multicultural society. The intercultural component of language education equips learners for communication with individuals from diverse cultural backgrounds and develops their ability to recognize, understand, and respect others as individuals who may hold different perspectives, values, and behaviors. In addition, intercultural communication encompasses a range of topics from linguistics and sociology to psychology and anthropology. It is considered to be a complex field that requires an understanding of various cultures, languages, psychologies. Appropriate intercultural communication can yield positive results for business operations, international negotiations and interpersonal interactions [1].

It should be noted that intercultural communication can be defined as the exchange of information on various levels of understanding between individuals of diverse cultural backgrounds. Effective communication with others necessitates a thorough understanding of cultural differences. Furthermore, culture plays a significant